

Forfatter: Grundtvig, N. F. S.

Titel: Danskeren 1

Citation: Grundtvig, N. F. S.: "Danskeren 1", i Grundtvig, N. F. S.: *Grundtvigs værker*, Faculty of Arts, Aarhus University, s. 577. Onlineudgave fra Grundtvigs Værker: https://tekster.kb.dk/text/gv-1848_941-txt-shoot-idm22986.pdf (tilgået 31. juli 2024)

Anvendt udgave: Grundtvigs værker

Ophavsret: Materialet er dedikeret til public domain. Du kan kopiere, ændre, distribuere og fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk dog altid at kreditere ophavsmanden.

[Læs CC0-erklæringen](#)

Vort andet Minister-Skifte iaar.

Det er vist nok langt mere end man skulde ønske, at have to Minister-Skifter om Aaret, og i Danmark, hvor de visse Levebrød spille saa uforholdsmæssig stor en Rolle, har det en egen Ulæmpe i Følge med sig, ikke fordi de ministerielle Levebrød derved blive meget uvisse, men fordi Minister-Stillingen her lettelig kan blive den sikkreste og korteste Vei til et baade vist og stort Levebrød, og fremdeles fordi Ministrenes *Medhjelpere* endnu hos os ansættes som Kongelige Embedsmænd, der, naar de følgende Ministre ei kan bruge dem, maae have Naadsensbrød. Det nærværende Skud-Aar er imidlertid især i Danmark saa klar en Undtagelse fra det sædvanlige, at vi tør haabe, det *ingenlunde* vil blive et Mønster-Aar for Fremtiden, og Danmarks Stilling er for Øieblikket i det Hele saa grundfarlig, at *under den* maae vi ønske, om det 578saa var hundrede Minister-Skifter i eet Aar, *naar* det var Vilkaaret for *Fædernelandets Redning* fra det store Skibbrud, der baade indvortes og udvortes staaer os for Øine. Jeg derfor, som alt længe har vedkiendt mig den Overbeviisning, at Danmark ei kunde frelses under *Tscherning-Ministeriet*, med mindre Tscherning kunde omskaves, jeg maa nødvendig være veltilfreds med, at *det* Ministerium er faldet, under hvilket Danmark *ikke* kunde *frelses*; men deraf følger *ingenlunde*, at jeg maa være veltilfreds med det følgende Ministerium, *hvordan* det saa er; thi her giælder for mig ingen Persons-Anseelse, jeg ønsker fremfor alt *Fædernelandet* reddet, om det saa var under den største Dosmer eller under min arrigste Fiende, og jeg vilde ønske de allersnildeste Mænd og mine egne bedste Venner styrtede fra Minister-Bænken, naar de sad iveien for *Fædernelandets Redning*.

Hvad det nu er, som ikke blot jeg kalder, men som alle Dannemænd maa kalde *Fædernelandets Redning*, det er vist nok i det Hele *Befrielsen* fra det *fremmede Aag* og Befæstelsen af alt det *Eiendommelige*, men det nærmeste og øiensynligste er dog *Kongerigets Forsvar*, *Hertugdømmet Slesvig* eller *Sønderjyllands Udrivelse* af den Tydske Rigs-Ørns Kløer, og de *Danske Slesvigeres Befrielse* fra det *høitydske Aag*, der nu er blevet baade dem og os utaaleligt.

579Disse Ting ligger os unægtelig *nærmest*, da vi alle kun forstaae, at kom Danmark aabenbar i Tydskernes Vold eller blev dog saa lemlæstet, at Riget ei meer kunde staae paa sine egne Been, da nyttede det ikke alt hvad vi snakkede eller besluttede om Afkastelsen af det fremmede Aag og Befæstelsen af det Eiendommelige, og dernæst mærker vi hver Dag, at mange, som seer det grant, at naar Danmark ikke kan *beholde* Slesvig og *nøde* Holsteen til at være skikkelig, da kan Danmark ikke bestaae, men at de samme dog ingenlunde alle endnu kan see, at Danmarks Redning kun var Galgenfrist, naar ikke Folkeligheden og Modersmaalet, naar ikke *Danskheden* i alle Maader seirede over alt det *Fremmede* paa sine *Enemærker*.

Derfor maae vi ved Bedømmelsen af nærværende Minister-Skifte holde os til det *nærmeste*, som alle Dannemænd har Øie for, da det tillige er Vilkaaret for *Danskhedens Seier* i det Hele, saa Hoved-Spørgsmaalet bliver, om vi *nu* har faaet en *Krigs-Minister*, der med hele Danmarks Styrke *vil* og *tør* komme Danskerne i Slesvig til Hjelp og vove alt for Rigets Ære, Frihed og Selvstændighed, og om han rimeligviis af det øvrige Ministerium faaer Lov til at gjøre hvad han i denne Henseende vil?

Dette vil nu efter mine Tanker snart vise sig; thi hvad jeg sagde under det forrige Ministerium, gjentager jeg under dette, at tør man ikke, som Sagerne staaer, *580rykke ind i Slesvig* og for det første sikke den Danske Deel og forsvare det Hele til det Yderste, *uden at spørge* enten store eller smaa Magter om Forlov, da er det nærværende Ministerium igrunder ligesom det forrige, da kan Danmark heller *ikke frelses* under det.

Uagtet derfor *den stiveste Latiner* vel i fem Kongeriger, som Minister for det *Danske Skolevæsen*, nødvendig maa være mig, som *Dansker*, en hvas Torn i Øiet, saa vil jeg lade, som jeg *ikke saae Latineren* paa Ministerbænken, og uagtet hele Ministeriets Sammensætning synes meget skrøbelig, saa vil jeg ogsaa trøste mig derover, naar det kun bliver ramme Alvor med *Krigen*, under Anførsel af den *modigste* og *folkeligste* Mand, vi kan finde, og glipper det Sidste, da siger jeg nu som før, at det nytter slet ikke, hvor guddommeligt man vilde finde det nærværende Ministerium i *Fredstid*, eftersom *Krigen*, for at føres hæderlig og endes lykkelig, først og fremmest kræver et modigt og kraftigt *Krigs-Ministerium*. Et saadant ventede Ingen vissere end jeg, da Tscherning kom i Spidsen, og Ingen kunde sætte højere Priis end jeg paa de Egenskaber, der gjorde ham skikket til ved Danmarks Redning at skaffe sig selv udødelig Ære; men hans *ulyksalige Mistillid* til Danmark og til alle Redningsmidlerne berøvede ham denne Ære, og satte Riget i den yderste Fare, saa 581den Krigsminister, jeg af mit Hierte havde ønsket Navn af "*den Umistelige*", maatte jeg selv høirøstet kalde "*den Utaalelige*".

Saaledes hænger det sammen med mit i Bladene omtalte saakaldte "*heftige Angreb*" paa Krigsministeren i det saakaldte "*hemmelige Møde*" i Manges Paahør, og skøndt jeg ikke finder mig berettiget til her at give "*hemmelige Efterretninger*", vil mine *Kyndinger* dog omtrent kunne slutte sig til Resten, naar jeg betroer dem, hvad der er min *egen* Sag, hvad der *var* mit *faste Forsæt* at sige til den ærede Krigsminister lige i hans Øine.

"Naar jeg reiser mig for at rette et Spørgsmaal til Dem, da er det ikke for at indlade mig paa nogen

enkelt Forholdsregel, som De har taget, end ikke paa *den*, som jeg giøs ved at høre, at nemlig paa *Als* skal alle Kanoner, saa nær som to, paa Deres udtrykkelige og kun paa Deres gjentagne strænge Befaling, være taget fra Skandserne. Nei, hverken paa denne *Enkelthed*, eller paa nogen *enkelt* Beslutning, hvori De har deeltaget, vil jeg idag for lukkede Dørre indlade mig, end ikke paa den gruelige *Vaabenstilstand*, hvorom jeg igaar for aabne Dørre, gid ogsaa for aabne Øren, kort og godt yttrede mit Skiøn.

Nei, det Spørgsmaal, jeg idag, som en fribaaren Dannemand, tager mig den Frihed at rette til den *Danske* og paa *Dansk* ansvarlige Krigsminister, det 582Spørgsmaal skal, om det vil lykkes, aldeles passe til Stillingen inden lukte Dørre, og til den *Hemmeligsfuldhed*, hvori vort nærværende Ministerium har indhyllet sig, skiøndt, efter mine Tanker, blandt andet, meget *ubetimelig*, da "*Mundlighed* og *Offenlighed*" netop nu er Tidens Krav og Tidens Løsen, og, efter min Overbeviisning, ogsaa Tidens Tarv.

Det er da et *Samvittigheds-Spørgsmaal*, som jeg vil rette til *Krigsministeren*, men dog ingenlunde et *saadant* Samvittigheds-Spørgsmaal, som mange maaskee vilde vente af mig udenfor Huset. Nei, selv *udenfor* Huset er jeg slet ikke nysgjerrig efter Næstens Hemmeligheder, men har nok i mine egne, og enten man troer det eller ikke, saa kiender jeg dog ganske godt min Stilling her i *Huset*, som *Dansk Rigsdagsmand* for Præstø-Amts fjerde Valgkreds, saa at, ligesom det er mit eneste Navn herinde, saaledes skal jeg stedse stræbe kun at lade den *Danske Rigsdagsmand* udtale sig i denne Kreds.

Det er da ene og alene om den "*Mistillid*" til det *Danske Folk*, til *Danmarks Styrke* og *Danmarks Lykke*, som Krigsministeren aabent og ærlig har vedkiendt sig, jeg vil spørge, idet jeg vel takker Krigsministeren for hans Ærlighed og Aabenhjertighed paa det ærlige og aabenhjertige *Danske Folks Vegne*, der altid sætter selv en ærlig Spotter høit 583over en hykkelsk Jabroder, men maa dog paa det samme *Danske Folks Vegne*, og jeg tør sige, ud af Dets inderste Hjerte, *spørge* Krigsministeren, *hvordan* han noget Øieblik kan vente eller noget Øieblik forlange det *Danske Folks Tillid*, naar han selv kiender og bekiender sin *Mistillid* til *Folket*, til *Hæren*, til *Frivilligheden*, til *Lykken*, til *Alt* hvad der muelig kan frelse *Fædernelandet*, kan redde det gamle Kongerige fra den skammelige Undergang, hvoraf det aabenbar trues, og trues ingenlunde fordi det *Danske Folk* har manglet eller mangler endnu *Fædernelandskiærlighed* til at udholde og opoffre eller Kraft og Mod til at kæmpe, ikke heller fordi *Danmarks* berømte, mageløse Lykke midt i Ulykker har svigtet; men ene og alene *fordi* Krigsministeren alt i sex Maaneder af Dødskampens Jubelaar har viist det *Danske Folk*, den *Danske Krigshær* og *Danmarks Lykke* en grændseløs, en gruelig, en, saavidt jeg veed, i hele Verdens-Historien under lige Omstændigheder mageløs *Mistillid*.

Troer Krigsministeren virkelig, at denne *Mistillid* er retfærdiggjort eller endog i mindste Maade undskyldt derved, at den er *fra ifjor*, da er Krigsministerens *Tro* mig endnu langt ubegribeligere end hans *Mistro*. Men begribeligt eller ubegribeligt, saa skal jeg som *Dansk Rigsdagsmand* giengjælde Krigsministerens Aabenhjertighed efter vort gamle Ord: *som* man raaber 584i Skoven, *saa* faaer man Svar; thi *naar* Krigsministeren siger: "*Mistillid tilbunds*", da svarer Skoven, da svarer den *Danske Folkestemme* giennem mig og jeg tænker giennem mange *Rigsdagsmænd*: *Mistillid tilbunds!*"

Heraf vil nemlig Læseren kunne slutte, at hvis jeg ogsaa inden lukte Dørre ligner mig selv, da maa jeg have indrømmet den afgaaende Krigsminister alt hvad der hører til at være det med Ære, undtagen den *Tillid* til den *Danske Sag*, det *Danske Folk* og *Danmarks Lykke*, som han selv med Flid *fralægger* sig, saa hele vor Uenighed bestaaer kun deri, at den *Danske Tro* paa *Danmarks Lykkestjerne*, som seent eller aldrig gaaer ned, og det *Nordiske Haab*, at ogsaa nu og herefter skal Tydskerne lære, at de i det mindste mod Norden har deres Grændser, som de ei ustraffet kan overskride, *denne Tro* og *dette Haab*, som jeg forudsætter hos alle Dannemænd, de mener han, maa end ikke kræves af den *Danske Krigsminister* midt under Krigen med Tydskland, fordi de ikke er efter *hans Regnebog*, ja, de, mener han, kan neppe nok *taales* hos mig og andre *Drømmere*, de maae *ikke ændses*, om de end besjæle *hele* det *Danske Folk*; de maa ikke have Lov til at prøve, om de ikke dog endnu, som i Aartusinder, kunne redde det ældgamle *Danmarks Rige* fra Skam og Undergang!